

NOUA REVISTĂ ROMÂNĂ

ABONAMENTUL : (48 NUMERE)
In România un an 10 lei
„ „ „ „ „ „ 6 „
In toate țările uniunii postale un an 12 „
„ „ „ „ „ „ 7 „

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
Bulevardul Ferdinand, 55. — București

POLITICA, LITERATURA, ȘTIINȚA ȘI ARTA

APARE ÎN FIECARE DUMINICĂ

DIRECTOR :

C. RADULESCU-MOTRU
PROFESOR LA UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI

UN NUMAR :

25 Bani

Se găsește cu numărul la principalele
librării și la depozitarii de ziare
din țară

Prețul anunțurilor pe ultima pagină
1/2 pagină : 10 lei.

No. 17.

DUMINICĂ 30 AUGUST 1909

Vol. 6.

SUMARUL

NOUTĂȚI :

Programul congresului studentesc dela Iași (5—10 Septembrie.)—Revista revistelor.

POLITICA :

A. D. XENOPOL. *Turburările politice europene.*
N. COSĂCESCU. *Profesorii în administrația centrală.*

CEȘTIUNI ACTUALE :

C. RĂDULESCU-MOTRU. *Hotărârile congresului studentesc dela Iași.*
IL. CHENDI. *O societate a scriitorilor.*

LITERATURĂ :

STÉPHANE MALLARMÉ. *Plânset de toamnă.*
IOAN ADAM. *Prin vremuri.*

ȘTIINȚE SOCIALE :

CESARE LOMBROSO. *Forme noi de delict.*

NOTE ȘI DISCUȚIUNI :

VASILE V. HANEȘ. *Congresul studenților români.*

NOUTĂȚI

Programul congresului studentesc dela Iași (5—10 Septembrie).

După deschiderea congresului se vor aduce în discuție următoarele :

I. Starea Românilor de pretutindeni sub raportul cultural, economic și social.

1. Conferința unui student din regat asupra stării culturale a poporului românesc din România liberă.

Se va studia fiecare strat social, în parte, din acest punct de vedere, și se vor analiza toate consecințele ce au decurs din o lipsă de cultură sau din o cultură înstrăinată.

2. Conferința unui student din regat asupra stării economice și sociale a poporului românesc din România liberă.

Se va studia fiecare strat social, în parte, și se va arăta

cum se înfățișază, din acest punct de vedere, clasa rurală, clasa de mijloc și clasa dirigiată.

3. Conferința unui student transilvănean asupra neamului nostru din Ardeal și Țara Ungurească.

4. Conferința unui student bucovinean asupra neamului nostru din Bucovina.

5. Conferința unui student basarabean asupra neamului nostru din Basarabia.

6. Conferința unui student macedonean asupra neamului nostru din Macedonia.

II. Chemarea studențimei față de idealul cultural-național. Conferință în care se va arăta :

Activitatea studențească pentru ajutorarea ridicării culturale, economice și sociale a poporului român.

Trezirea conștiinței publice a întregului popor românesc față de problemele existenței naționale.

Mijloacele prin cari studențimea va putea coopera la realizarea acestor scopuri.

III. Organizarea unitară a întregii studențimi românești.

1. Organizarea studențimei după centre universitare, lucrând pe baza aceluiaș program elaborat în congres.

Studențimea din Iași și București își va alege, fiecare, din sânul ei, la începutul fiecărui an universitar, câte un comitet de 12 delegați, cari vor reprezenta interesele studențești.

2. Organizarea studențimei pe cercuri județene, lucrând pentru aducerea la îndeplinire, fiecare în județul său, a aceluiaș program.

În fiecare an se va ține câte o întrunire de delegați ai celor două comitete, din Iași și București, succesiv în câte unul din aceste orașe, la care întrunire vor participa și delegații tuturor celorlalte centre universitare, unde formează un număr mai mare de studenți români.

Către acest comitet general se vor înainta de fiecare cerc județean câte un raport amănunțit, asupra activității sale anuale. Rapoartele aceste vor fi cercetate și date publicității.

S'au mai propus o serie de chestiuni cari rămân a se discuta și hotărî în congres :

a) Raporturile dintre studențime și Liga Culturală. b) Căminuri studențești în București și Iași. c) Un semn distinctiv studențesc. d) O sărbătoare a studențimei. e) Înființări de societăți de excursie, sport și gimnastică. f) Înființări de societăți filarmonice studențești. g) Birouri medicale juridice studențești. h) Chestii studențești interne : seminarii, taxe, examene, programe, regulament de disciplină etc. i) Reduceri pe căi ferate române. j) Apariția unui organ studențesc.

Ca încheiere, din punctele discutate și admise de congres se va întocmi un program general, care va călăuzi activitatea viitoare a studenților români de pretutindeni.

* * *

Revista Revistelor

Vieța nouă, 15 August — 1 Sept. D. O. Densușianu un articol asupra poetului francez *Stuart Merrill*. — C. Damianovici: *Din nevoile literaturii noastre*. «Studierea literaturii române — mai tânără și mai săracă — a început abia târziu și s'a făcut în chip insuficient. Primele lucrări în direcția istoriei literare erau destinate școlii, fusese elaborate sub formă de manuale didactice; o pregătire științifică serioasă lipsia; despre specializare încă nu putea fi vorba.

«De aceea s'au văzut apărând lucrări generale asupra literaturii naționale înainte de a fi fost analizată cu seriozitate în diversele ei elemente. Erau încercări de sintesă pe baza unei analize insuficiente. Dovada: în locul unor monografii serioase, consacrate scriitorilor noștri, apăreau articole de ziar sau de reviste, scrise după nevoie, fie ca panegirice, fie ca necrologuri, în nici un caz însă potrivit cu exigențele obiectivității științifice. Multă vreme acestea au constituit unicul material pentru o viitoare istorie a literaturii Românilor.

«Reacțiunea binefăcătoare n'a întârziat prea mult; ea trebuia să vină de acolo de unde eră firesc, dela laboratorul științei, dela Universitate. Școala nouă filologică și istorică, întemeiată de generația tinerilor profesori formați în seminariile universităților apusene, a pus temelia noului curent ce durează mai bine de un deceniu. Mulțumită acestora s'au pregătit, în special, în rândurile corpului didactic secundar, harnici cercetători ai literaturii și istoriei naționale: au apărut monografii și studii bine cumpănite, s'au scos la iveală autori ignorați, deși de o reală valoare literară și culturală, s'au elucidat multe echivo-uri, s'a întregit lanțul atât de îmbucătățit al domniilor naționale, s'a adunat în sfârșit material bio și bibliografic destul de bogat.

«E de prisos a mai cită nume, fiind suficient a aduce aminte de publicațiile făcute sub auspiciile Seminarului de literatură și filologie română și romanică, cum și a celui de istorie națională, dela Facultatea de litere din București.

«Pentru moment ne aflăm încă la început; de bună seamă că continuarea nu va lipsi. Se va ivi la urma urmei și spiritul critic care să facă sinteza mult așteptată».

D. Ovid Densușianu ne arată că discursul publicat de M. Kogălniceanu în *Arhiva românească* I. pag. 34, sub titlu *Necrolog al lui Ștefan cel Mare*, este o simplă falsificare literară după Flécher, *Oraison funèbre de M. de Turenne*.

Viața Românească, Iulie, d. Jean Bart reincepe frumoasele sale schițe din al doilea jurnal de bord.

G. Ibrăileanu în *Partidele noastre politice* încearcă o caracterizare a vieții politice de la noi. Caracterizarea suferă de prea mult subiectivism, deși intențiunile autorului par a fi curate. E de remarcat disprețul cu care vorbește d. Ibrăileanu despre funcționărima. Și cu toate acestea fără funcționărima, nu ar fi putut exista formele statului modern român, și prin urmare nu s'ar fi putut imprumută capitalurile străine, care au adus îmbogățirea burgheziei liberale. Acum, că funcționarii și-au făcut datoria, pot fi reduși la leafă, pentru ca să rămână mai multe sume disponibile d-lor mari industriali! —

Cronica științifică și artistică; scrisori din Bucovina, Basarabia, Ardeal. — I. G. Duca în *cronica externă* vorbește de triste evenimentele din Spania, dar fără să releve analogiile pe cari le prezintă viața politică în Spania cu viața politică de la noi. — În *miscellanee* continuă polemica cu Duiliu Zamfirescu și N. Iorga.

Neamul Românesc, 21 August. Un articol al d-lui A. C. Cuza asupra congresului studențesc de la Iași. Pentru a nenumărata oară fanaticul profet amintește studenților crezul său politic;

«Totul va fi fost zadarnic, dintr'un punct de vedere mai înalt, dacă *dezbaterele* congresului nu vor fi la înălțimea acestei lucrări, și dacă, mai ales, *faptele* ce vor urma nu vor veni să ne arăte că un *spirit nou* însuflețește studențimea noastră, — *spiritul sfânt* al învierii.

«Să înțeleagă tinerii că totul nu se reduce, pentru dânsii, la râvnirea unei *diplome*, cu care să ajungă a face *carieră*. Să înțeleagă că a sosit vremea unei lucrări energice, stăruitoare, *răpezi* pentru rezolvirea atâtor probleme mari, de la care depinde viitorul neamului întreg.

«Să înțeleagă că un popor nu poate trăi având ca bază o *clasă rurală* ca a noastră, în stare de suferință cronică, provocatoare de revolte periodice, decimată de pelagră, dată pradă celei mai infame exploatare.

«Să înțeleagă că poporul românesc nu-și poate îndeplini misiunea lui de cultură având o *clasă de mijloc jidovească*, stăpână pe întreaga activitate economică, pe moșii, pe industrii, pe comerț, pe meserii, și că această lacună organică trebuie înlăturată, cât mai curând, prin muncă neadormită, sistematică, însuflețită de *ideea națională* a tuturor.

«Să înțeleagă — ei, cari vor fi *clasa dirigență* de mâine —, că reprezentanții clasei dirigente de astăzi au păcăuit, din acest punct de vedere, prea mult, cu toate bunele intenții pentru țară, pe cari le vor fi avut, — după cum o dovedesc *rezultatele* dureroase, în atâtea privinți, la care am ajuns».

Buletinul pedagogic, Iulie. D. Gr. Tabacaru face propunerea să se înființeze *clase speciale pentru copii anormali*.

«Chiar când educatorul găsește momentul de a se ocupa de anormali, timpul acesta este sacrificat în dauna celor mulți și cari nu au nevoie să asculte întrebări fără nici o importanță pentru ei. De unde o cauză esențială a lipsei de disciplină școlară sau invers, cei anormali nu înțeleg, nu le corespunde lecțiunile și atunci rămân în nedisciplină. Dar de multe ori acele zeci de întrebări simple adresate conștiinței celor anormali, influențează asupra celorlalți școlari, și preocuparea acestora de lucrări peste cari au trecut, face ca pedagogul să-și altereze sistemul de a predă, făcând un compromis dăunător învățământului. Iar când anormalii predomină, ce sistem se întrebuintează? Sau alterezi programul, și-l conformezi tipurilor intelectuale cărora îl predai, sau faci lecțiuni deosebite pentru unii și altele pentru alții. Și într'un caz și în altul, folosul pentru amândouă seriile de școlari este în desavantaj. Rămâne doar o singură soluțiune: să se creeze centre cu clase de perfecționare pentru anormali, în care să se predea anumite programe și după anumite norme. Căci programul conformat la amândouă tipurile de școlari, este un program fără bază, iar învățământul, ca literatură pedagogică, teoretică și practică, capătă o înfățișare nenaturală, auzindu-se adesea că «*practica* nu se potrivește cu teoria».

Carmen Sylva, Iulie și August. *Cronica* revistei ne prezintă direcția *poporanistă* în literatură sub o nouă perspectivă. Spațiul nu îngăduie să cătăm prea mult. Dăm câte-va rânduri:

«Sub motiv de *poporanism* s'a dat literaturii o față grosolană, pe care talentul scriitorilor, — dacă cumva îl au unii dintre dânsii, — or cât ar căuta să o idealizeze tot grosolană rămâne, de oarece pe pereții unui salon tabloul reprezentând de pildă un precupeț, cu coșurile pe umeri, — or cât de meșteșugit ar părea pictura, — tot impresia moicului ți-o va da, gata să injure la fiecare moment și mirosind ca'e de o poștă a cisme de iuft».

Și mai urmează tot în același gen.

VERAX.

POLITICA

TURBURĂRILE POLITICE EUROPENE

Europa a scăpat, cum se zice pe românește, ca prin urechile acului de războiul ce eră să fie provocat prin anexarea Bozniei și Herzegovinei; dar altul amenință acum din partea Cretei, și conflictul între Spania și Maroc a luat, pe de altă parte, proporțiile unui adevărat războiu.

Pricina atât a acestor neînțelegeri între popoare, cât și aceea a tuturor încordărilor fie dintre state, fie dintre aceste din urmă și populațiile pe care le stăpânesc este pretutindeni aceeași: dorința popoarelor de a trăi după îmboldirile sufletului lor național, dorințe zădărnice prin statele cari vor să-și întindă puterea, sau cari tind a nimici naționalitățile deosebite asupra cărora timpurile trecute le-au făcut stăpâne. Tendința la expansiunea economică despre care statele europene dau dovezi în fiecare zi mai mult, le este impusă prin felul lor de viață care nu se mai poate mulțumi numai cu mijloacele de traiu lăuntrice și care caută în colonizare sau în *penetrațiunea pacifică* (?) a popoarelor mai puțin culte de pe celelalte continente, pieți de desfacere pentru prisosul mărfurilor sau a populațiilor. Aceste popoare însă începând și ele a se deșteptă din amorțeala în care vegetau, o împotrivire care ia pe fiecare zi proporții tot mai serioase se arată pretutindena în țările anexate, sau cari sunt pe cale de a fi înghițite, și conflicte armate sunt urmarea firească a acestei politici care poate fi foarte folositoare pentru Europa, dar fără îndoială, este foarte nedreaptă.

Știm bine că se va întâmpla, că nimeni n'are dreptul de a se opune la foloasele luminilor; că popoarele înapoiate care refuză de a intra în legături cu purtătorii faciei civilizației, trebuie să fie silite a o face; că națiunile europene nu cer altceva decât de a face comerț în libertate cu toate popoarele pământului și că, pentru a ajunge la aceasta, ele trebuie să ia toate măsurile trebuitoare pentru a asigura acest comerț și multe alte argumente de același fel.

Acestora se poate răspunde că pământul nu a fost dat de moștenire unei singure case; că fiecare împărțire a omenirii și fiecare subîmpărțire, adică fiecare popor, are dreptul să trăiască cum o înțelege el, în țara pe care o ocupă; că nimeni nu are dreptul de a-l sili a primi o stăpânire străină, chiar când această stăpânire s'ar înfățișa cu steagul alb într'o mână și cu mărfuri în cealaltă, că în sfârșit nici un popor nu poate fi constrâns a intra în alte legături cu acele ce voesc să-l cerceteze, decât în acele pe care el le îngăduie din libera sa voință. Știm bine că cu această teorie s'ar duce de răpă politica colonială, marea isbândă a veacurilor mai din urmă, politica ce este departe de a se întemeia pe dreptate și care n'are la temelia ei numai puterea.

Numai că în acest caz să se aștepte cineva că această putere să fie respinsă prin același element îndat ce lucrul se poate face și mai ales să nu se mire și să nu se scandalizeze dacă Indienii, Egiptenii voesc

să scape de sub stăpânirea Angliei; dacă Negrii din Africa resping pe aceea a Germanilor; dacă Marocanii au luptat și luptă contra puterilor care, pentru a-și apăra interesele în Nordul Africii, nu au dat îndărăt înaintea rolului uricios de a se însărcina cu poliția acelei nenorocite țări, adică de a o sili să-și deschidă granițele tuturilor speculanților europeni.

Expansiunea colonială europeană fiind datorită luptei pentru existență, trebuie să se învoiască și țărilor amenințate a și-o apăra pe a lor și într'o asemenea stare de lucruri nu putem face altceva decât a aștepta să vedem care din doi va încăleca pe celălalt.

În orice caz politica colonială europeană lucrând asupra unor popoare cari nu vor să devie iloții civilizației, nu este de natură a apăra interesele păcii.

În Europa însuși aceste interese sunt compromise printr'o altă tendință care și ea păcătuiește prin lipsa de respectare a celor mai elementare drepturi ale omenirii. Este vorba despre apărarea națională născută din dorința popoarelor stăpânitoare de a impune felul lor de a fi același de altă fire pe care le ocârmuesc, Așa Anglia exercită această presiune de veacuri acum asupra Irlandei. Rusia asupra Poloniei și Finlandei. Prusia asupra fracțiunii din poporul polon pe care a pus mâna la împărțirea țării acestuia; Germania întreaga asupra Lorenei; căci dacă reluarea Alsaciei poate fi îndreptățită prin împrejurarea că această țară germană fusese și ea răpită prin putere pe când Franța dicta în Europa, răpirea Lorenei, țară franceză, de către Germania biruitoare nu poate găsi nici o apărare. Această anexare este nedreaptă și nu este decât isbânda puterii asupra dreptului. Tot așa apăsare simte și Creta și Macedonia sub stăpânirea Turciei. Nu mai puțin și naționalitățile slave și italiene din Austria sunt nemulțămite cu precumpănirea germană; căci prototipul tuturor statelor apăsătoare este Ungaria, chinuitoarea naționalităților slavă și română care au avut nenorocirea de a fi atribuite și când cu întocmirea dualismului Austro-Ungar.

Istoria în lunga dâră de nedreptăți pe care a tras-o după ea, a întrunit în formațiile actuale ale statelor, popoare de naționalități deosebite, împedându-le de a se alipi către trunchiurile etnice din cari făceau parte sau de a se constitui ca state particulare. Această împrejurare însă n'ar da naștere numai decât la neînțelegeri, la rivalități, la desbinări cari merg uneori până la amenințarea revoluției și a sângelui, dacă statele alcătuite în acest chip s'ar mărgini la stăpânirea politică, cum o face bunăoară Elveția, și dacă n'ar adăogi nenorocita întreprindere a unificării naționale. Iată temeiul măsurilor de germanizare pe care Germanii le urmăresc în Lorena, a legii urăcioase între toate, a expropriării nației polone în Prusia, a măsurilor de rusificare a Poloniei; a celor de maghiarizare a Românilor, Croaților, Slovacilor și Sârbilor cari trăesc sub apăsarea Ungurească. Apoi popoarele cari au început a se emancipa, merg tot înainte și se silesc a obține concesiuni etnice tot mai largi și mai întinse. De aici se explică loviturile pe cari naționalitățile slavă și italiană din Austria le dau fără încetare Germanilor cari altă

dată tindeau să le distrugă. Tot această împrejurare lămurește și tendința de a scăpa din jugul otoman, a mării insule Creta, care vrea să se unească cu țara a căreia limbă o vorbește—Grecia; nu mai puțin aceea a Macedoniei unde însă amestecul nedescurcat al naționalităților împinge valurile lor în toate părțile deodată, fără scop și fără deslegare.

Cauza mai adâncă a desbinărilor europene este chestia etnică aceea a naționalităților și cât timp ea nu va fi rezolvită, revoluția și războaiele vor fi fără încetare la ordinea zilei.

Dar în loc de a înlesni naționalităților un trai potrivit cu condițiile pe care natura însăși le-a impus lor, Europa menține și consfințește o stare haotică din care nu pot naște decât ciocniri și răsturnări. Statele mai mult sau mai puțin poliglote vor numai decât să absoarbă naționalitățile deosebite cari trăesc sub stăpânirea lor. Aceste de pe urmă se împotrivesc prin toate mijloacele și acele ce au isbutit a se emancipa din această zdrobitoare epitropie tind a se întruni cu trunchiurile naționale din cari fac parte.

Aceste două tendinți contrazicătoare stăpânesc spiritul public european. Nu este însă greu de văzut de care parte stă dreptatea; dar dreptul intră în luptă cu interesul sprijinit de putere. Se poate oare nădăjdui că liniștea se va întinde vreodată peste o mare sguduită nu numai de vânturi, ci mai adânc încă, de cutremururile de pământ?

Europa însă ca pentru a desfide îndeplinirea seriei istorice care conduce la emanciparea naționalităților, nu găsește nimic mai bine de făcut, decât a o hărăți, a-i creea piedici noi și a lovi în față, în mijlocul secolului al XX-lea dreptul cel sfânt al popoarelor de a trăi fiecare după cum o înțelege. Ea consfințește răpirea Bosniei și Herzegovinei de către Austria, atacă Marocul, împiedică Creta de a se uni cu Grecia și îngăduie asasinatul naționalităților slavă și română de către Unguri.

Cu toate acestea se tinde a se menține pacea cu orice preț când pretutindeni se seamănă războiul; *căci pace nu poate fi decât rezultatul predominării dreptății asupra forței, iar niciodată aceea a forței asupra celei dintâi.*

A. D. XENOPOL.

PROFESORII IN ADMINISTRAȚIA CENTRALĂ

Cu prilejul examenelor de sfârșit de an dela școlile particulare, ministerul a numit ca membrii în comisiile de examen numai pe profesorii *partizani* și pe cei cari sunt *amici* ai partidului. Să ne lămurim: *partizani politici* sunt cei declarați liberali, iar amici ai partidului sunt cei cari, deși nu sunt partizani politici, totuși trăesc în tinda partidului și se bucură, în rangul al doilea, de favorurile binefăcătoare ale puterii. Astfel s'a numit profesori liberali în câte două comisii, s'a numit și cei ce au dat lecții la școalele particulare, iar alături de ei s'a numit și profesori *amici*, de peste tot și peste tot.

Recunosc că numirile în comisiile de examen nu întâia oară s'au făcut așa; poate că nu tocmai ca a-

cum, dar de mai mulți ani și sub toate partidele se manifesta o tendință dușmănoasă în administrația centrală a ministerului, și care divide pe membrii învățământului în tabere din ce în ce mai îndușmănite. Numirile în comisii nu este singurul fapt; sunt o sumă altele: dese inspecții, rapoarte defavorabile, numiri și scoateri din direcții, prigoniri, dări în judecată, etc.etc. De aceea nu pentru faptul banal al numirilor în comisiile de examen m'am hotărât a scri aceste rânduri, fiindcă noi cei cărora nu ni s'a făcut onoarea a fi numiți nici într'o comisie, dela venirea liberalilor la putere, n'am fost așa de afectați ca actualii sftnici ai d-nului Ministru de instrucție, cari în timpul guvernării conservatoare au făcut jalbă și interveniri la minister cerând numirea lor, și stăruind, până au obținut satisfacție. Noi nici n'am cerut — și desigur că nici n'am fi obținut dacă ceream — nici n'am protestat.

Ceeace mă face a scri aceste rânduri este a constata răul, că dela reorganizarea ministerului, adică de atunci decând s'a hotărât ca șefii de servicii să fie luați dintre profesori și decând în administrația exterioară de control, s'a înmulțit numărul profesorilor de toate gradele: profesori secundari, institutori și învățători, de atunci s'a accentuat această manifestare dușmănoasă. Profesorii intrați în administrația centrală și luați în genere din vârtoarea politică au dus cu ei pasiunile și dușmăniile lor.

Cât timp șefii de servicii erau funcționari de profesie, oameni cari știau că razimul lor este munca și imparțiala aplicare a legilor, nu se cunoșteau deosebiri de azi în învățământ și nici nu existau diviziunile adânci de astăzi, cari împart corpul dăscălesc în tabere vrăjmașe. Și cu cât mergem înainte, cu această organizare, cu atât cei ce parvin în fruntea serviciilor sunt cei mai militanți și din nenorocire nu și cei mai pregătiți sufletește pentru înalta și greaua situație de administratori. Funcțiunea dă omului puterea, dar atunci trebuie educația care să înfrâneze urele și sentimentele personale. Trebuie ca individul să aibă acea educație care să fie permanent în el grija că legea n'are nici simpatii nici antipatii; că legea este, ca și D-zeu, de o potrivă pentru toți, fără deosebire de starea socială ori de culoarea sa politică.

Din nenorocire, tocmai această lipsă de pregătire sufletească s'a constatat la unii din profesorii, cari în vremea din urmă au ocupat înaltele posturi din administrația învățământului. Urile, persecuțiile, dările în judecată, care s'au ținut lanț 2 ani și $\frac{1}{3}$; toate sunt opera acestora. Tot lor se datorește pornirea actualului d. ministru al instrucției publice, care la venirea în capul departamentului a căutat să desființeze tot ce făcuse predecesorul său, să lovească în toți cari avuseser un rol, o situație în guvernul precedent. Era manifestarea urei și a invidiei subalternilor săi, cari ajunși stăpâni pe lege, o aplicau după sentimentul și educația lor. Actualul ministru scria unui profesor: «*Am refuzat să aplic altora măsura pe care ei mi-au aplicat o mie și m'am mulțumit să lovesc fără cruțare pe toți cei cari fac rușine școalei, fără să mă turbur de loc, nici de strigăte, nici de amenințări.*»

În această sinceră mărturisire se vede cât s'a înșelat d-l ministru, care crezând că lovește în «*cei ce fi-*

ceau rușine școlai» lovea în cei pe care-i desemna ura și invidia snbaltornilor săi. Sentimentul de răzbu-nare și dorința de a înlătură un adversar ori un con-curent, desemna ministrului pe cei vinovați, adică pe acei pe cari îi prezentă ca făcând rușinea învățămân-tului. D-l Motru ne a arătat în această revistă cazul pedepsirei profesorului dela Severin, d. Vîrcol; noi cu-noaștem multe altele. Am asistat ca apărător pe câțiva dați judecăței, am ascultat ca amic pe foarte mulți și am văzut actele lor, și am rămas adânc mâhnit de strădaniile ce 'și dau colegii lor din minister pentru a-i lovi și a le face rău. Se vor da publicității multe din mijloacele și procedurile ce s'au întrebuițat, fiindcă nedreptatea nu trebuie să rămăe până în sfârșit. Este și în interesul învățământului ca să se împace urile cari sfâșie azi corpul didactic secundar și primar.

Am credința că va trebui să se revie asupra mul-tora din pedepsele date, și nu mă sfiesc a o spune cu sinceritate că voi stărui cât voi putea pentru aceasta, în dorința de a se repara nedreptățile și a readuce ar-monia în corpul didactic. A fost așa de mare dușmă-nia că a despărțit pe bărbat de femeie și copii, trimi-țând pe unul la apus și pe altul la răsărit.

Răul trebuie curmat; și cum a ajuns în timpul din urmă, toți vor înțelege că nepregătirea sufletească a celor chemați la rolul înalt de conducere, cere modi-ficarea legii. Trebuie ca funcționarii din administrația centrală să fie stabili, funcționari de profesie; iar nu funcționari periodici, pe durata cât stă partidul la pu-tere, neavând alt ideal, decât mulțumirea partizanilor, și altă teamă decât nemulțumirea acestora.

Va trebui cred o altă alegere pentru agenții de con-trol: inspectori și revizori școlari, căroră se cere o pre-gătire profesională, pedagogică, și o experiență. Aceștia pot fi recrutați din învățământ, dar vor trebui făcuți inamovibili, și luați din oameni cu experiența vârstei și scoși cu totul din învățământ. Acum știindu-se la adăpostul catedrei, ori cât de nepregătiți sunt, ajunși odată sus, își permit a da curs urei și invidiei lor.

Nu interesele de partid; ci interesul învățământului mă fac să scriu aceste rânduri, ca o datorie de conștiință.
N. COSĂCESCU

BIBLIOGRAFIE

Știința mânei. de I. Cohen. O tendință modernă a speculațiunei metafizice de a se pune în concordanță cu postulatul științei, a dat naștere expansiunei, alăt de manifeste în Franța și aiurea, către așa numit le științe oculte. Consolidarea lor formează obiectul de predilecție a multor spirite mari contemporane. Omul reflectă lumea în actele intelligenței sale, aceasta e cre-dința veche, care se rezumă zicând că omul este în mic reprezentarea cosmosului. Dacă problema ar fi privit în sens invers, universul ar fi atunci reflectul omului, iar omul ar fi poate un dominator al unor aparențe contigente.

Ori cum ar fi, iluziunea perceperei înțelesurilor multiple ce agită crerul omului a determinat arta divinațiunei iar azi cer-cetările *forțelor naturale neînțelese* ca și cercetările pozitive de psihologie experimentată au intrat într-o fază oarecum științifică.

Lucrarea d lui I. Cohen, făcută într'un stil filosofic și li-terar, este o dovadă precisă. Introducerile ce se fac din ezoterism, magnetism, occultism etc. sânt lucrări de adevărată știință, iar preză ce învăluc unele din cercetările sale dă lu-crării, un colorit viu, care întreține curiozitatea și o alimen-tează nici nu se putea altfel, pentru că, precum zice autorul, în altă ordine de idei lucrarea sa este o «inspirație vie a re-alitățiilor neatinse, deci îndrumarea spre regiunile alese ale spiritului».

CESTIUNI ACTUALE

HOTĂRĂRILE CONGRESULUI STUDENȚESC DELA IAȘI

Ideea congreselor studențești nu întâmpină o apro-bare generală. Sunt mulți cari găsesc că ar fi o in-compatibilitate între calitatea de student și calitatea de organizator de congrese, pentru motivul că studen-tul nu are interese permanente, de natura acelora care pot să fie desbătute și hotărâte, prin congres, ci are interese vremelnice de 3—4 ani, adică care țin cât ține timpul de școală, și cari n'au nici o nevoie de a fi aduse în congrese. Un student congresist pare chiar multora că ar fi cam același lucru cu aceea ce ar fi un student care are timp de perdut și gust de plimbat; un așa student nu face rău că vede o localitate nouă, dar pe lângă aceasta nu-și face nici un bine.

Această judecată este absolut greșită. Congresele stu-dențești nu numai că sunt compatibile cu calitatea de student, dar sunt o complectare indispensabilă a edu-cațiunei dată de școală. Acei cari tăgăduesc ori și ce utilitate congreselor studențești se întemeiază pe o con-cepțiune greșită despre școală; ei își închipuesc că stu-dentul bun școlar este studentul cu rol pasiv, adică acela care își limitează activitatea la în a învăța cartea pe care i-o dă profesorul. Această concepțiune, răs-pândită odinioară, este condamnată astăzi de toți edu-catorii serioși. Studentul trebuie să fie și activ, adică să vie înaintea cărții pe care o predă profesorul, cu spontaneitatea sufletului său; să anticipe chiar din tim-pul școlai rolul său de cetățean, cu singura rezervă însă ca el să învețe cum să se corecteze treptat.

Această anticipare a rolului de cetățean este admisă de către educatorii contemporani în școlile secundare, necum în Universitate. Americanii și Englezii numesc această pre-exercitare cetățenească *school-city*, și după dânșii tendința este să se lățească peste tot. În orice caz nimeni nu trebuie să ia în nume de rău exercita-rea spontană a studenților universitari în ocupațiuni serioase cetățenești. Din o asemenea exercitare isvo-răsc deprinderi folositoare, pe care școala rămasă în sistemul cel vechiu, nu le ar putea da niciodată. De aceea, repetăm, departe de a considera congresele ca incompatibile cu calitatea de student, trebuie să ne bu-curăm când ele se produc, fiindcă congresele sunt o complectare indispensabilă a Universității.

Negreșit însă sunt congrese și congrese: cuvântul este vag și poate acoperi bun și rău.

Congresele studențești sunt bune, dacă sunt con-grese curat studențești, adică sunt restrânse la pro-priile preocupări sufletești ale acestora și sunt conduse efectiv de studenți; ele sunt rele, însă dacă sunt po-pulate numai de studenți, dar nu și efectiv conduse de ei. În cazul acesta congresele studențești sunt mai curând o scădere, decât o complectare adusă Uni-versității.

Cum va fi congresul care se va ține la Iași de la 5—10 Septembrie?

Dacă ar fi să credem șoaptelor, ar trebui să fim cu

multă neîncredere. Ni se asigură, că de odată cu programul sunt și hotărârile congresului de mai înainte știute, adică sunt impuse. Se vor citi conferințe asupra stării politice, economice și culturale a Românilor de pretutindeni, cari vor conchide, că, în toate privințele, neamul românesc se află la marginea prăpastii. Se va trece apoi la al doilea punct al programului și se va hotărî că studentul are chemarea să agite pentru deșteptarea idealului cultural-național în popor, prin mijloacele prin care profeții naționalizmului nostru, un Cuza și un Iorga au agitat până acum. Aceștia, dacă vor asistă la congres vor desfășura ei singuri programul profetismului, pe care studenții vor avea numai să-l aclame. În sfârșit se vor constitui comitete și sub comitete, cari vor avea să îngrijească pentru întreținerea agitației mai departe, așa cum de altminteri au existat și până acum.

Dacă va fi așa, va fi trist.

Este câte odată bine ca un popor să aibă în sânul său câte un profet, doi, fiind-că propaganda acestora, ca un fel de *memento mori*, are în sine ceva ridicol și tragic în acelaș timp, care excită și dă de gândit; dar că o generațiune întreagă a unui popor să plece cu jălanie peste plaiurile și văile întinsului pământ criticând tot, urând tot și negând tot; aceasta departe de a fi un bine, este o boală primejdioasă. Ar fi trist ca studenții noștri să se arate așa de puțin rezistenți la boala ce-i amenință.

Noi însă nu credem în asemenea șoapte. Dacă studenții vor fi numeroși, este cu neputință ca hotărârile lor să poată fi influențate de nefastul profetism care amenință astăzi să ne discrediteze și puțină cultură ce avem. Dacă ei vor fi numeroși, avem încredere că gândul cel bun și generos va găsi în conștiința lor un ecou mai puternic de cât gândul rău și veninos.

Programul congresului ne vorbește de «ajutorarea ridicării culturale, economice și sociale a poporului român!», de «trezirea conștiinței publice;» de «mijloacele prin care studențimea va putea coopera la realizarea idealului național: toate dorințe frumoase și care fac onoare celor cari le au pus înainte. Dar toate aceste dorințe nu sunt nici nouă nici extraordinare în istoria lumii! Studenții au auzit de ele de atâtea ori, fiind pe băncile Universității. De ce alta le vorbesc profesorii lor de istorie, de morală, de pedagogie, de sociologie, de știința sufletului, de drept, dacă nu de «ridicare de cultură», de «trezire de conștiință;» de «cooperare» pentru realizarea unui ideal! Când au auzit ei însă, de odată cu aceste dorințe frumoase și eterne ale omenirii, de îndemnuri la ură și la distrugere? Cultura se ridică prin iubire și generositate; conștiința se trezește prin adevăr și judecată; cooperațiunea are ca fundament spiritul de dreptate! Acestea sunt singurele mijloace prin care s'au dobândit toate acele bunuri, pe care omenirea de astăzi le admiră și le sfințește. Și nu numai omenirea, dar natura întreagă pare că întrebuințează aceleași mijloace. Din această cauză în conștiința omului s'a înrădăcinat credința că deasupra universului planează o divinitate bună și dreaptă... Toate acestea studenții le știu, sau ar trebui să le știe, fiind-că ele con-

stituiesc hrana zilnică a sufletului lor câtă vreme sunt pe băncile Universității.

Congresul de la Iași le cere acum să aplice toate aceste știute la viața propriului lor neam. Cum vor hotărî dânsii? Vor hotărî oare, că mijloacele cari au adus fericirea și mărirea altor neamuri sunt fără rost pentru fericirea și mărirea neamului lor românesc, și vor alege pentru acesta ura și zavistia? Colegii lor de aiurea, din Universitățile pe care noi le-am imitat, să stea în fruntea mișcării pentru solidaritatea și înfrățirea claselor sociale, iar studenții noștri să predice invidia între clasele sociale, xenofobismul, și războiul între frați? Mă îndoiesc că vor putea lua o asemenea hotărâre, căci ea ar fi prea în contradicție cu trecutul neamului lor și cu manifestările în care ne-am obișnuit să-i vedem.

Trecutul neamului românesc este plin de lupte și de războaie grele, dar totdeauna aceste războaie au fost drepte și leale față de dușmanii declarați. În trecutul nostru nu găsim ațățări mișelești la războaie civile și nici prigoniri ascunse față de străinii așezați în țară. Neamul nostru a biruit pe calea cea dreaptă, cu inima deschisă și cu generositate.

De ce ar fi acum altfel? Ce blestem a căzut pe neamul nostru acum, pentru ca odraslele sale cele mai alese să pornească cu hotărârea de a-i rățăci mintea și a-i învenina inima?

Apoi aceste odrasle, numai cu câți-va ani înainte, nu porniseră ele oare, și tot din acelaș oraș, din Iași, pe o cale cu totul diferită? Acum câți-va ani la Iași, bătea vântul socialismului internațional, al umanitarismului larg și utopic... Și acum de odată un vânt contrar? Dar ce suflete au ele oare aceste odrasle, care se lasă să fie atât de ușor purtate de vânturi contrarii? Cel dintâi maniac sau fanatic să fie în stare să schimbe direcția, și să le facă să abzică de la dreapta lor judecată?

Ar fi prea dureros să fie așa, și de aceea încă odată nu credem în șoaptele ce ni se spun.

Hotărârile pe cari oamenii iubitori de neam le așteaptă dela congresiști, sunt acelea cari deschid studențimei drumul spre o cooperare cu elementele de ordine ale statului român. Studențimea nu trebuie să se rătăcească într'o agitație sterpă, alături sau în contra muncii pe cari o depun în serviciul patriei oamenii din clasele dirijente de astăzi,—indiferent de legătura pe care aceștia o au cu politica de partid,—ci ea să vie la olaltă cu acești oameni; și, cu deosebire, să se pregătească a continua munca acestor oameni. Congresele cari nu sfârșesc cu hotărârea de a voi să se continue munca cinstită și ordonată a celor ce au muncit înainte, nu merită numele de congrese, ci de comploturi.

Avem prea în deajuns în contra neamului nostru complotul oamenilor politici din Ungaria, pentru a mai dori și complotul agitatorilor din năuntru.

Studenții au datoriat să se ferească de agitațiuni periculoase țării, mai ales în momentele de față.

C. RĂDULESCU-MOTRU.

O SOCIETATE A SCRITORILOR

Merge greu de tot. La anumite intervale ideea se reia și se discută; firile înțelegerii se împreună și se distramă; iar constituirea societății se amână pentru mai târziu. Frământarea asta ține dela încercarea primă a francmasonilor români, grupați în «Societatea filosoficească» la anul 1794. Tot planuri, programe sunătoare, manifeste prin ziare și întruniri solemne. Dar numai atât. Și poate nici nu trebuie să pretindem mai mult dela familia firilor iritabile: așa sunt scriitorii pretutindeni, individualiști exagerați, pretențioși, puternici fiecare în parte, dar incapabili a săvârși împreună cu alții o operă comună. Fiecare a citit pe «Faust» și știe că: *der Starcke ist am mächtigsten, allein!* Putere de cohesiune, spirit de înțelegere și de toleranță este numai între cei slabi. Societatea în accepțiunea adeverată a cuvântului este un fel de *solamen miseris!*

Și iată pentru ce se înfiripă cu atâta anevoință mult discutata societate a scriitorilor: numai din motive de orgoliu.

Se pare însă că democratizarea spiritului public are o influență și asupra scriitorilor noștri, îi apropie unii de alții, îi face mai buni și mai îngăduitori. În timpul din urmă ideea unei apropieri între dânșii se propagă cu atâta căldură, încât nu este exclusă surpriza, ca, în privirea nefastelor tradiții, să vedem totuși peste câte-va zile o societate literară organizată. S'a ținut un conciliabul și ziarele ne vestesc că la 2 Septembrie se vor deschide porțile «Teatrului Național» spre a primi pe scriitorii români, întruniți la un Congres de constituire. Reputația lor e în joc și credem că ceva serios e pe cale a se face.

Că e necesară această societate cine va putea tăgădui? La noi numai Academia ce mai poartă grija literaturii în o măsură oarecare. În străinătate sunt numeroase grupări literare cari întregesc năzuințele Academiiilor. În direcția aceasta o societate de scriitori ar avea la noi un vast program de activitate. Ea ar putea mai întâi să întrețină,—prin editări de opere și prin ridicări de monumente,—cultul pentru creatorii literaturii noastre. Ea ar putea singură să aprobe interesele profesionale ale scriitorilor, supraveghiând relațiile, atât de meschine astăzi, cu unii editori. Ar reuși să se ridice la rolul de factor hotărâtor în mișcarea culturală, cucerind de pildă tribuna Ateneului și dându-i vechia strălucire din vremea lui Odobescu. Prin o cenzură a bibliotecilor populare, încercate astăzi de material netrebnic și de traduceri comerciale, ar putea să controleze educația mașelor. Prin un fond de rezervă ar câștiga mijloace de a sprijini un șir de scriitori naufragiați și nevolnici, al căror număr va crește fatal cu gradul de desvoltare al literaturii noastre. Dar, ceea-ce mi se pare mai important este că, în acest chip, scriitorii vor avea o cetate a lor proprie și n'ar mai trebui să bată la uși străine, nici să se înroleze sub steagul ademenitor al nici unuia dintre profesorii noștri universitari doritori de carieră.

Scopurile societății sunt deci multe și frumoase. Numai talent, bună-voință și perseverență și noua instituțiune poate lua ființă.

Rămâne însă o cestiune esențială de discutat—și aici se pot naște oare-cari complicațiuni,—cine anume sunt chemați să alcătuiască societatea? Când zici «scriitorii», întrebuințezi un termen foarte vag. În categoria acestora ar intra toți câți sunt în presa de astăzi, dela d-l Maiorescu, Nestorul publicisticii contemporane, până la cea din urmă codiță dela «Universul literar». Nimeni însă nu poate avea iluzia, că acest fel de vot universal se poate introduce și în literatură și că ar putea duce la vre-un scop să aduni claie-grămadă pe scriitorii de toate vârstele și de toate nuanțele, pentru a-i contopi în o societate. Selecțiunea deci se impune și o selecțiune se impune cu o cât se poate de mare băgare de seamă, nu dintre reclame, nici dintre neputincioși, ci dintre cei ce au puterea de a se însufleți și a se devota cauzei îmbrățișate.

Cunoscătorul vieții noastre literare de astăzi și al raporturilor dintre scriitori știe, că literații noștri se pot împărți în trei categorii. La dreapta extremă avem generația lui Eminescu, oameni trecuți astăzi de vârsta mijlocie, prozatori, poeți și autori dramatici cu merite și veche popularitate. Aceștia își au situațiile lor sociale create, fac și politică, își au presupunțile lor și trăesc izolați de cei-ce-au venit în urma lor. A presupune că ei sunt cei chemați a forma o societate cu tendințe regeneratoare, ar fi o greșală. De-asemenea este peste putință ca să se încredințeze această misiune celor din stânga extremă, adică proaspeților literați înzestrați cu certificate dubioase, obținute dela directorii de reviste atât de generoși în lansarea talentelor. Este însă un centru destul de select, compus din cei ce de zece ani încoace au meritul de căpetenie la susținerea și lărgirea curentelor literare, scriitori de talent și de temperament cu multe făgăduințe încă pentru viitor. Aceștia și numai aceștia pot să ducă ideea la izbândă.

De altfel prevăd că așa se va și întâmplă. Din centrul scriitorilor au pornit și apelurile la unire. În centru se arată mai mult interes. Dacă se vor găsi printre aceștia vre-o 16 până la 20 de inși, ca să iscălească un program de acțiune, se va face o societate de scriitori; altfel se va forma cel mult un conglomerat hibrid de o efemeră existență.

IL. CHENDI.

BIBLIOGRAFIE

- Em. Gârleanu.* Bătrânii, Ediția II. Librăria Socec. Prețul 3 lei.
Ioan Neculce. O seamă de cuvinte și cronica. Librăria Socec 1909. Prețul 95 bani.
Ion Dragoslav. Fata popei (Bibl. populară Socec).
Guy de Maupassant. Pe coastele Africii (Bibl. pop. Socec).
Ion Popovici.-Bănășeanu. Nuvele vol. I, (Bibl. pop. Socec).
Artur Gorovei. Zmei și Zâne. (Bibl. pop. Socec).
Mateiu I. Dimitriu-Buzău. Rolul științei și al religiei 1909 Prețul 20 bani.
Dr. I. G. Sbiera. Contribuiri pentru o istorie socială, cetățenească, religioasă, bisericăască și culturală literară a Românilor dela originea lor încoace până la Iulie 1504. Volumul I. Cernăuț, 1906.
Dr. I. G. Sbiera. O pagină din istoria Bucovinei.

LITERATURA

PLÂNSET DE TOAMNĂ

— POEMĂ ÎN PROSĂ —

Decând Maria m'a părăsit pentru a se duce într'altă stea—care, Orion, Altair, sau tu, Venus cea verde?— mi-a fost întotdeauna scumpă singurătatea. Și câte zile îndelungate n'am petrecut eu singur împreună cu motanul meu. Prin *singur*, înțeleg fără o ființă materială, motanul meu însă este un tovarăș mistic, un spirit. Pot așadar spune că am petrecut zile îndelungate singur împreună cu motanul meu și, singur, împreună cu unul din cei de pe urmă autori ai decadenței latine; căci decând făptura aceea albă nu mai este, într'un chip ciudat și neasămuit am iubit tot ceea ce se cuprinde în cuvântul acesta: cădere. Astfel, din tot timpul anului, îmi sunt mai dragi zilele din urmă moleșite ale verii, cari vin cu puțin înaintea toamnei iar, în timpul zilei, ceasul în care mă plimb este când soarele se odihnește înainte de a scăpăta, cu raze de aramă galbenă pe zidurile cenușii și de aramă roșie pe geamuri. Tot asemenea literatura de la care spiritul meu cere o voluptate va fi poezia în agonie a clipelor din urmă ale Romei, și într'atâta numai, cât nu respiră nici de cum apropierea întineritoare a Barbarilor și nu gângăvește de fel latineasca copilărească a celor d'întâi proze creștine.

Citeam așadar una din aceste neprețuite poeme (a căror farduri au mai mult farmec asupra-mi de cât îmbujorarea tinereții) și-mi afundam mâna prin blana animalului pur, când o caterincă începuse să cânte lăncetoz și melancolic pe subt fereastra mea. Cântă prin alea cea mare a plopilor al căror frunziș îmi pare posomorât chiar în timpul primăverii, decând Maria s'a dus de curând într'acolo, cu lumânări. Instrumentul celor triști, da, într'adevăr: clavierul licărește, vioara dă fibrelor sfâșiate lumină, caterinca însă, în amurgul amintirii, m'a făcut să visez cu desnădejde. Acum când murmura o arie voios de vulgară și care aduce veselie în inima mahalalelor, o arie demodată, banală: cum se face că riturnela sa mă pătrunse în suflet și mă facu să plâng tot ca și o baladă romantică? O gustam pe îndelete și nu aruncaii nici un ban pe fereastră, de teamă ca să nu mă turbur și să nu bag de seamă că instrumentul nu cântă singur.

STÉPHANE MALLARMÉ.

(Traducere de Const. Beldie)

BIBLIOGRAFIE

St. Antim. **Fundamentul chestiunii sociale în România.**În *prefață* autorul ne spune:

Fac în studiul de față o afirmare ce nu s'a făcut încă la noi; afirm în că fundamentul chestiunii sociale în România îl formează lupta dintre capitalul mobil și cel imobil, spre deosebire de cele ce se petrec în Apus, unde lupta se dă între capital și muncă.

În paginile ce urmează, cititorul va putea găsi cauza și urmările acestui războiu dintre bunurile mișcătoare și cele nemiscătoare. Voi încercă să dovedesc că la noi nu există încă luptă între capital și muncă. Dovada aceasta o voi face cu ajutorul câtorva fapte, cari n'au putut intra în corpul studiului, din pricina planului prea îngust al lucrării.

PRIN VREMURI¹⁾

(POVEȘTEA NEAMULUI)

Fecerie simbolică pentru teatru, în 6 momente

Momentul al cincilea

E într'o poiană largă, dosită dela deal de îmbrățișarea dealurilor cu pădure. În planul din dreapta e *Stejarul ursitoarelor*, care se înalță bătrân și trufaș, oprind privirile cu împrăștierea crengilor lui grele de omăt și încurcate.

În fund amăgește ochii prin întuneric, colțul unei perdele de oi.

Între stejar și culise se vede interiorul unei târle ciobănești, cu ușa lăsată deschisă, în mijlocul cărcia mijește încă focul.

Afară, prin întunericul slăbit de zăpada albă, se vede cum se îngână fulgii ce cad agale pe pământul troienit.

Pădurea dinprejur se ploștește și ea de alintarea domoală a ninsorii căzute.

Noaptea tresare de hămăituri reslețe și de talance scuturate.

SCENA I.

(Ciobanii cu căciulele în cap și cu cojoacele desfăcute la piept, stau împrejurul focului. Moș-Onea e așezat dela deal, mai în vază și-și pregătește luleaua. Silică, băiatul mai de alături îl fură din ochi cu nerăbdare, abia văzându-se din căciula lui mare).

Moș-Onea, — (care și bate luleaua în palmă) Apoi cu voi nu pot nici să trag din lulea... tot povești — povești... de unde să le mai scot și eu?

(Uplete luleaua cu tutun.)

Silică, — (il mănăcă din ochi) Spune-ne povestea cu Piază rea.

Un cioban, — Că bine zici: — Cine a fost Piaza-rea, Moș-Oneo?

(Bătrânul care și-a pus cărbunele în lulea, trage din fum și râde, vorbindu-și par'că sieși.

Moș-Onea, — Poi, dă... vorba din bătrâni vine așa... Cum să zic?...

La începutul lumii, eră numai Adam și Eva în rai. Perechea asta de oameni, trăia bine acolo... că n'aveau nici o grijă...

Pe atunci nici nu se știa de păcate... Dumnezeu le bucurase casa și c'un băiat, căruia i-a zis din botez: *Norocul*. Copilul acela avea trei ochi: doi ca toți oamenii și unul în creștet... (Trage din lulea și-și mișcă căciula mai pe ceafă, o' ridicătură din cap).

Pesemne c'asa-i când e să nu fie:

Dracul, n'are de lucru, că se dă pe lângă Eva cu uneltiri... și-i vâra în cap gărgăuni de mărire... Că i-a zis diavolul: Voi, adică, de ce n'ați sta în cer și-ați

1) Subiectul acestei fecerii este un basm alcătuit cu elemente din folclorul nostru. Pe lângă interesul și partea lui de frumos și emoțiune, ca dramă proprie, — se întrevede alegoric, momentele prin care a trecut neamul nostru atât de încercat.

Piaza-rea care dușmănește pe Verde-Impărat, de ajunge să-i scoată ochii și să-l coboare în rându oamenilor de jos, simbolizează împrejurările cele vitrege, cari s'au pus în calea norocului nostru.

Verde-Impărat simbolizează poporul, neamul nostru cel coborât din volnicia lui.

rămâneă pe pământ, la un loc cu toate dobitoacele?
Ceea? — minte de muere și pace!

Atâta i-a trebuit și de tot, pe capul lui Adam, că să se ducă la Dumnezeu și să ceară să-i ridice și pe ei în cer, că li s'a urât pe pământ... Când o aude omul, să uită la ea lung... și-i zice dând din cap: — Pesemne că ți s'a urât cu binele, măi femeie!.. Ea nu, că detot...

Bărbatu-su o țustuește și-o amenință, muștrând'o: — Să nu te-audă Cel de sus, că-mi feșteleşti obrazul...

Ea a și sărit atunci cu clanța: Da de ce ne-a făcut atunci, după chipul și asemănarea Lui? — de ce să nu vedem și noi, cum e la tatăl nostru în casă?

Adam, săracul, — o sfeclise: — Măi nevestă, astâm-pără-te... — Că nu... — Ba da...

Eva atunci de tot pe plâns, că dacă nu se duce el la Dumnezeu, se duce dânsa...

Și-așa azi îmbufnată, mâine nu mănâncă, mai cu boala... Adam, decât să intre în pământ de rușine... Ce să facă? — S'apropie odată prostu de Dumnezeu, așa tăcut și plouat... — Că Doamne... biata nevestă, cutare și cutare și-i spune tot păsul... Dumnezeu se uită întâiu la el lung și încludându-se, unde nu mi-i cârpește lui Adam o palmă, de i-a țuit urechea, ca de o descărcare...

Odată cu țuitul însă, s-a văzut ieșind din urechea primului om, așa ca un sul de dogoare... Răutatea aceea necurată, s'a prefăcut într'o vidmă de femeie, care a ajuns Piază-rea a pământului! Vezi că Dumnezeu a vrut s'alegă din om partea rea și dacă îi mai dădeă o palmă și cu cealaltă mână, poate-l curăți pe Adam și de zile, nu numai de păcate...

Silică, — Vra să zică Piază-rea, e numai jumătate din răutatea omenească.

Moș-Onea, — Las că ce nu dovedește Piază-rea cu stricatul, îi ajută oamenii cu vârf și îndesat...

Un alt cioban, — Ș'așa s'a născut Piază-rea, vra să zică?

Moș-Onea, — Cum ați văzut, — a moșit'o chiar Dumnezeu...

Silică, — (tot mai aprins și mai curios) Dar cu *Norocul*, ce s'a ales?

Un alt cioban, — Că bine zici, — ce s'a făcut *Norocul*?

Moș-Onea, — *Norocul*? (Scutură din cap.) Dacă-a văzut D-zeu că nu-i pentru oameni... i-a luat mințile și ochii din față și l-a rătăcit pe pământ, așa haihui!... De aceea zic oamenii că *Norocu-i* chior. Umblând el așa fără nici un căpătâiu, a dat netotul peste Piază-rea și s'a însurat cu dânsa... Vezi dumneata, (vorbindu-și ca sieși) aschida l-a luat numai pentru ca să-l ție de nas și să nu facă bine oamenilor...

(Deodată s'aude venind din inima pădurei un hăuit prelung de lup. — Se simte ca un cutremur de talance lovite în turma de după perdea, iar între câni zarvă și chelălăit. Ciobanii dau să se scoale, dar *Moș-Onea* le face semn să stea locului. Sgomotul se liniștește curând).

Moș-Onea, — Stați la locui vostru măi băeți, că lupii sunt depate. Ș'apoi s'apropie miezul nopții, când totul doarme aici în prejurul nostru, ca sub o pază sfântă...

Silică, — Și d-ta, crezi că în stejarul nostru stau *Ursitoarele*?

Moș-Onea, — Apoi altfel, de ce i-ar zice *Stejarul Ursitoarelor*?

Silică, — Da eu de ce n'am văzut niciodată *Ursitoarele*?

Moș-Onea, — Apoi tu crezi că *Ursitoarele* s'arată la toți mucoșii? — Hai vâra-te în căciulă și culcă-te, că vine miezul nopții.

(*Moș-Onea* îi dă cu palma în fundul căciulei mari, care-i trece peste urechi și sculându-se, se duce de închide ușa la colibă; pe când închide ușa, ciobanii se lungesc pe lângă foc în cojoace, iar el zice tare.)

Faceți-vă cruce la culcare, să nu visați pe Piază-rea...

(*Ninsoarea* cade înainte potolită, îngânându-se prin lumina făcută de zăpada de jos. E ger și miezul nopții s'apropie. După un moment de scenă mută, în care s'aud din târlă sforăiturile ciobanilor adormiți, vine din fund Piază-rea, care tremură înfrigurată și huhuc în noapte ca un huhurez rătăcit).

SCENA II.

Piază-rea, — Uhuhu... Uhuhuhuhu...

Uf! prin ce-am trecut!... Dar în sfârșit am scăpat... Hm... Adecă, ce credea Făt-frumos? Ehei, pe unde culege el azi surcele, am tăiat eu lemne!... Și trebuia să-și aducă el aminte, că sunt mai multe pici de mioară, de cât de oae bătrână... (Vorbindu-și sieși).

Când s'a dus în pădurea Ielelor a crezut că mi-a luat toate blestemele. El nu știa că ochii lui Verde-împărat sunt înghițiți de Griva, iar blestemul robiei e ascuns sub podul neumblat...

Mare lucru n'a făcut, dac'a-mpăcat pe cele două surori roabe; — și iar, c'un împărat orb, e ca și cu fără stăpân...

Uf bine c'am scăpat din capcană!... Auzi, *sicriul morții*, mi-a trebuit?... L'am tras însă pe sfoară pe Făt-frumos. — Când să se ducă a doua oară în pădurea Ielelor, m'au luat cu dâșii în spinare, ca să le arăt calea... Vai-vai, prin ce-am trecut!... Pe drum însă Făt-frumos mă întrebă unde-s ochii lui Verde... Eu mă văitam că mă înăduș și că nu pot vorbi fără aer. Făt-frumos mi-a făcut atunci o vrana în cosciug. Când am zărit lumina, am ieșit ca un fum de lumânare a-fără și pe-aici ți-i drumul... (Tremură de frig și se-nfioară de groază).

Și-acum am alergat într'un suflet aici la copacul *Ursitoarelor*, ca să le mai stric din merit...

Nu-i vorba că nici nu era timp de întârziat, după ce-am scăpat din mâna lui Făt-frumos... El trebuie să fi ajuns acum în pădurea Ielelor. De data asta cred însă, că n'are să mai scape. Am dat drumul tuturor patimilor, ca să-i iasă înainte...

Toată nădejdea mi-i mai ales în zavistia dintre frați... (Se aude din pădure un gemăt monstruos de înfrigurare.)

Piază-rea, — Aha!... *Norocul*... Uf, că nătărău bărbat mi-am mai ales!...

SCENA III.

Norocul, — (se ivește dintre copaci și vine spre târlă.)

Valeu... valeu... hâhâhâ... (Scutură mâinile leneș și mototol și le duce la gură de suflă în ele. *Norocul* e înalt, grosolan și prost. Fața lui orbită și puhavă, pare din una, el râde și se vaită stupid, încercându-se în apucături greoaie.)

Piază-rea,— (ii iese înainte) Ei, netotule... m'ai găsit și aici...

Norocul,— Aha!... Am dat peste tine... am să te smintesc... (Iși potrivește pumnii).

Ce mi-ai făcut băiatul?—Unde-i *Ceasul cel bun*, copilul meu... (Plânge).

Hâhâhâ... Mi-ai stricat tinerețele...

Piază-rea,— Mare pricopsală!

Norocul,— Unde mi-i Ceasul cel bun să-l dau oamenilor... Ca să aibă și ei măcar atât.

Piază-rea,— Oamenii nu te-au pe tine?—Cum e sacul și peticul, le ajunge...

Norocul,— Unde mă'ntorc, dau numai de Ceasul cel rău și de scârba cea de fică-ta, Deochiul... Numai prăpăd fac, par-că nu le-aș fi fost și eu tată... Sămână cu tine, viespe...

Piază-rea,— Tac! bobleticule, că-ți scot și ochiul din creștet...

Norocul,— (văitându-se) Valeu!... valeu!... unde mi-i băiatul:—sângele meu nesticat... ce să mă fac eu singur pe lume, săracul de mine!... (Uitându-se în toate părțile, chiamă plângător). Vin la tata Ceas bun...

Piază-rea,— (cu răutate) Ți s-a rătăcit odorul în lume... ai pierdut scula... Poate nu l'ai căutat bine... dute și-l caută...

Norocul,— Ha?—nu l'am căutat destul?—dar îl caut într'una... și-l strig pe nume... întreb pe oameni... Nu mă vede însă nimeni și nimeni nu m'aude...

Piază-rea,— Cu atât mai bine că nu te vede și nu te-aude nimeni... Vai de capul oamenilor, să vadă că norocul lor e chior și prost,—ptiu...

Norocul,— (râde nătâng) Hâhâhâ...

Piază-rea,— Hai du-te în lume și caută-ți odrasla,—n'aș fi mai avut parte s-o nasc... Caută-ți Ceasul cel bun... Dă așa ca un zănatic peste oameni... ridică-i... fă stăpâni și conducători din găgăuți...

Norocul,— (privește neghiob) Ha?... apoi de ce nu găsec pe Cias bun?... Hâ-hâ... eu îl caut... întind mâinile ca prin întuneric și când... (Râde) hâhâhâ... Când prind pe câte cineva în brațe... (Mulțumit) îl strâng cu dragoste la piept... căci deodată, mi se pare că-i chiar el, Cias bun, copilul meu rătăcit!... Hahaha și-atunci sînt fericit și-l desmerd și mă plec... dar nu-l pot vedea cu ochii mei morți din față... Și-atunci îl iau de subsuori... uite așa... (Iși potrivește mâinile ca pentru o ridicare de subsuori) îl ridic la început încet... și mă bucur, când simt că omul tresare de mândria înălțarei... mi-i drag să-l simt cum se-ndoaie și tremură de fericire... Eu îl ridic tot mai sus... până în dreptul creștetului meu, până-n lumina soarelui... Râd de bucurie și-l privesc prin lacrimile ochiului meu singuratic... Un moment m'amăgesc că-i chiar copilul meu și-n rătăcirea mea, îl înalț mai mult, de mai să-l scap în volbura luminei de sus... (Intristându-se) Când văd că m'am înșelat, că nu-i Cias bun... mi se tac mâinile și-l scuiș, uite așa, ptiu... și-i dau drumul din înălțime, ca să cadă... Ce se mai întâmplă cu el jos?—nu știu, căci nu văd... Plâng de durerea amăgirii și mă duc mai departe, ca să caut Ciasul cel bun...

Piază-rea,— (mușcătoare) Când plângi tu, încep să râd eu... hahaha... Ce-aștept alta?... Dacă n'ai înălța

tu pe oameni, n'ar fi nici cădere, căci ei nu și-ar eși din minți... Tu însă m'ajuți la ruină și pentru asta îmi ești drag... pentru asta te-am luat de bărbat,—norocul meu nespălat!... Numai tu ai putut să-mi umpli sufletul, după ce-am pierdut pe Verde...

Dacă mă măritam cu Verde-împărat, ași fi otrăvit sămânța oamenilor chiar din sămburile ei, căci Verde este semința vieții. Cu tine, (Greoaie) ajung tot acolo, pe căi mai întortocheate, numai...

Norocul,— (ca dumerit) Aha... de aceea mi-ai înstrăinat copilul cu vrăjile tale, sgripturoaico... și-ai rămas numai cu Deochiul lângă tine, și cu Ceasul cel rău—mamă dușmană... (Plânge) Hâhâhâ... sărmanii oameni, dacă m'au pierdut pe mine, ar fi avut cel puțin un ceas bun în viața lor... O frântură de noroc, la un început de treabă...

Piază-rea,— (cu dispreț) Haide du-te... du-te și-ți cată nătărăul... Impiedcă-te de toți nebunii și proștii din drum... înalță-i, căci oamenii cumiți, s'ar feri de o murdărie ca tine...

Norocul,—Mh! spurcată mai ești la gură, zavistic a-furisită, râvnă veninoasă... (În coprins se simte o prefacere neașteptată).

Piază-rea,—(duce degetul la gură) Sssss... ies ursitoarele

SCENA IV

(O lumină tainică împânzește poiana. Se face cald împrejur și cad petale de flori și frunze desprinse. Stejarul Ursitoarelor înverzește ca prin farmec. Norocul simțind căldura întinde mâinile cu mulțumire și se retrage mai la deal, ca dinaintea unei lumini. O muzică nevăzută îngână arii mistice, ca de departe. Copacul miraculos se elatină un timp, ca de o înfiorare și apoi se desface încet. Apar cele trei ursitoare pe rând. Cea dintâi, c'o pală de lână albă la subsuoară, se coboară scărmanând. A doua vine torcând. Cea de pe urmă deapănă pe un răschitor.

Ursitoarele sunt îmbrăcate în haine albe, în voie. Pe cap poartă broboade slobode, date pe spate. La trup sunt sprințene și asvârlite. Fețele lor trase pe cumiți, împrăstie mister și vrajă. Vin cu toate în mijlocul scenei cântând în cor:

Noi suntem ursitoarele...

Fecioare de-împărat

Care menim norocul

Celor veniți pe lume...

După prima strofă cântată în cor, Ursitoarele își spun cântecul, recitând pe rând strofele următoare. *Piază-rea* se pune jos, mai la oparte, ținând blestemele în mână. *Norocul* d'arame din picioare. La reprezentație, se poate suprima povestea, cântându-se numai strofa întâia. (O pun aici întregă numai pentru cititori.)

Povestea vieții noastre

E jerfa și iubirea

Pentru părinți și oameni,

Ca să-i scăpăm de blestem...

În țara noastră tristă,

Venise un balaur,

Care cerea ca hrană,

Tot trei surori fecioare.

Trei ani eră sorocul

Acestui bir de sânge;

Plângea sărmanul tata,

Plângea și tot norodul.

Trecuse anii lacomi,

Venise și vadeaua,

Dar ultima mâncare,

N'aveau cum s'o-nplinească.

Balaurul cel groaznic
Cerea cu-amenințare
Ospățul lui din urmă,
Gătit de drum să plece.

Plângea sărmanul tata,
Plângea și tot norodul,
Căci nu găseau în țară,
Trei surori de sânge...

Balaurul, de foame
Sullă pe nări văpae,
Pornind s'aprinde țara
Și dând boală în oameni...

Povestea noastră-i jertfa
Pentru părinți și oameni
Căci hrană ne-am dat singure
La bestia flămândă.

Dar Maica prea curată,
Când ne-a văzut peirea,
In ursitoare sfinto
Pe dată ne-a schimbat.

Ursitoarele, — (repetă în cor).

Noi suntem ursitoarele...
Fecioare de-mpărat
Care menim norocul
Celor ce vin pe lume...

(Ursitoarele stau în mijlocul scenei, una în față, două pe delături, lucrându-și fiecare partea și menind pe rând).

Ursitoarea I, — (scărmanând lână) Tot nașteri ușoare...
Piază-rea, — (cinebită alături, tae în aer cu măturoidul a blestem) Și-anghină la vreme...

(Norocul clipește de somn mai la deal, bănănăind în picioare, de când să vină în nas, când să dea pe spate).

Ursitoarea II, — (torcând) Viața să le fie un vis...
Piază-rea, — (cu aceeași mișcare) Cât visul, să le ție fecicirea...

(Ursitoarele nu încetează din iucru, ei fac numai câte un gest de silă, la blestemele cu care le întrerupe *Piază-rea*).

Ursitoarea III, — (depănând ușor pe rășchitor) Să aibă bătrânețe liniștite și lungi...

Piază-rea, — (urmându-și jocul) Cu dragoste chioară și podagră...

Ursitoarea I, — (dojenitoare) De ce atâta răutate?
Ursitoarea II, — Te amesteci în tot datul nostru.
Ursitoarea III, — Ne strici menitul.
Piază-rea, — Ce proaste sunteți!.. Se vede c'ați trăit ca niște mucenițe, toată viața... Dar rău a făcut D-zeu că, v'au ales tocmai pe voi să urșiți lumea...

Toate, — De ce?
Piază-rea, — Voi nu cunoașteți pe oameni. — Nu vedeți voi că, și-așa, cu toate încercările mele, ei tot își fac de cap?... d'apoi dacă ar da de binele pe care li-l meniți voi?... și-ar ieși din fire, ar lua câmpii...

Uitați-vă la ei... cum dau de bine... nu știu pe ce pământ calcă...

Ursitoarea I, — Ce putem face noi singure!

Piază-rea, — (batjocoritoare, arătând pe Noroc) Uite... aveți Norocul...

(In vremea asta Norocul adormise în picioare și sforăia la răstimpuri, clătănându-se să cadă. Ursitoarele întorc capul după mâna *Piază-rea* și văzând Norocul dormind, ridică trist din umere și-și fac semne de descurajare. Norocul tresare deodată speriat ca de-o trezire bruscă).

Norocul, — (buimac) Hâhâhâ... băiatul meu, Ciasul cel bun... hâhâhâ... (Clipocește iar de somn).

Ursitoarea I, — De ce nu ți-i milă de Verde-Impărat?

Ursitoarea II, — Nu ți-ajunge cât l'ai urgisit?

Ursitoarea III, — Până n'a venit Făt-frumos, fetele lui n'au mâncat la o masă, iar el a pribegit orb, ca un cerșetor...

Piază-rea, — (cu ură) Verde?... Fetele lui?... Făt-frumos?... Cum vă mai vine să pomeniți de ei?

N'ați auzit ce mi-au făcut? A răs toată lumea, de batjocura lor... Acum, i-aș erta mai puțin ca ori când! Am să-i aduc eu iar la starea dela început, cu toată deslegarea blestemelor, de către Făt-frumos...

Ursitoarea I, — E prea târziu să le mai faci rău, căci surorile s'au recunoscut și Verde e împărat în locul lui...

Piază-rea, — Un împărat orb și niște domnițe roabe... Hahaha...

Ursitoarea II, — Acum când ele sunt înțelese și unite, ușor se pot rupe lanțurile, căci unde-s doi puterea crește...

Piază-rea, — Nu tot așa de ușor, se pot deschide și ochii poporului celui mult... Verde împărat, va rămânea veșnic un stăpânitor orb, pe care-l va înșela oricine...

Ursitoarea III, — E mai nimerit să faci un bine, măcar acum la urmă, pentru ca să acoperi cu el, amintirea stricăciunilor de mai înainte.

Piază-rea, — Eu am să le perd, chiar prin mântuitorul lor, prin Făt-frumos... (Cu venin) Căci nu cred că Făt-frumos are să se poată însura cu amândouă surorile...

Ursitoarea I, — (cu mustrare) A... vâri răvnă între surori...

Ursitoarea II, — (cu mustrare) Zavistie necurată, până unde ajungi cu perzarea?

Ursitoarea III, — (cu mustrare) Ce sentiment îți mai rămâne atunci să profanezi?

Piază-rea, — (râzând satanic) Făt-frumos nu mai iese teafăr din pădurea Ielelor, aveți să vedeți... Poate până acum să fie mort, nu știu, că n'am încă nici o știre de pe acolo...

Toate, — Vai sărmanii oameni!...

Piază-rea, — Nu-i căinați degeaba, că nu face, credeți-mă...

Ursitoarea I, — (cu hotărâre) Dacă perzi pe Făt-frumos, ridicăm noi pe altul din frații lor.

Piază-rea, — (tot satanic) Intr'un frate, nu poți vedea niciodată un Făt-frumos...

Ursitoarea II, — Atât cât uneltești tu, în lume...

Piază-rea, — (surâzând satanic) Nu... o, nu... când e vorba de frați, nu mai e nevoie să m'amestec eu, că răvna vine dela sine...

Ursitoarea III, — Cum?... nu crezi nici în frăție?...

Piază-rea, — (aparte, scrâșnind) Mi-ar fi mai frică de domnia unui străin... (Tare) Fraților nu le pasă de înălțarea altora, — din ei numai, să nu cumva să se ridice cine-va... (Ursitoarea I tresare și se ridică în picioare, ca ajunsă de-o presimțire venită de departe. Celelalte Ursitoare se ridică și ele în picioare și se uită una la alta trist, dând din cap cu înțeles. După un moment de pătrundere și tăcere, Ursitoarele îngână prima strofă din cântecul lor:

Noi suntem Ursitoarele...

Ursitoarea I, — (îndurerată, aparte) Sărmanul Făt-frumos, i-au pus capăt zilelor...

Piază-rea, — Vă văd schimbate la față, ce-aveți?

S'ar părea că presimțiți vești triste.

Ursitoarea II, — (ajunsă și ea, aparte) Așa de tânăr și de frumos!..

Piază-rea, — Lăsați în colo obida, meniți mai bine, că prea lungiți facerile din lume și se chinuesc mamele.

Ursitoarea III, — (același gest de durere) Bietul Verde împărat, rămâne tot orb!..

Piază-rea, — (tot mai înăspriță) Dați drumul copiilor că trece vremea fără necaz între oameni.

Ursitoarea I, — (scărmănând așa în picioare, rămâne imobilă și învinsă) Pruncii să aibă lapte din ajuns...

Piază-rea, — (obosită și ea, nu mai taie menitul cu blestemele, ci dormitează) Aici m'ajută doicele și biberonul...

Ursitoarea II, — S'ajungă soți vrednici!..

Piază-rea, — (cască de somn și-și scapă ochii în pleoape, mișcând blestemele) Divorț... (cască din nou) și... bur-lăcie...

Ursitoarea III, — Să fie părinți fericiți!..

Piază-rea, — (învisă de somn, îngână ca prin vis) Cu fete de măritat și băeți de dat la învățătură... .

Ursitoarea I, — (enervată, îi face un semn de vrajă pe la ochi și-o trânteste în adormire dusă) Ci închide ochii odată, cobe...

Piază-rea, — (cade într'un somn greu ca trăsniță, pe când Ursitoarele triste, s'apropie strâns între ele).

Ursitoarea I, — Ce-a fost să presimțim astăzi!

Ursitoarea II, — Pe mine m'a ajuns ca o săgetare în ochiul stâng.

Ursitoarea III, — Și pe mine ca trei picături ferbinți, în dreptul inimei. (Ursitoarea I care privește în spre stânga scenei, se înalță ca la vederea cuiva)

Ursitoarea I, — Ssss... tăceți, că vine basmul, el trebuie să știe totul, să ne spue întâmplarea, cât doarme scorpia asta...

(Sfârșitul în numărul viitor)

IOAN ADAM.

ȘTINȚE SOCIALE

FORME NOI DE DELICTE

Intocmai ca arta, politica, moda și criminalitatea s'a transformat cu venirea timpurilor noi. Mă văd astfel silit să adaug la lunga litanie ce am expus nu de mult în cartea mea *Delicte vechi și delicte noi* (Torino, Bocca, 1902) încă una, nu mai puțin tristă, nu mai puțin bogată.

* * *

Caracterul cel mai modern al acestor delicte e acela de a fi adoptat din păcate același spirit de asociație și de cooperatiune, căruia se datoresc minunile industriale ale epocii noastre. Astfel, nu de mult, se înființase în Germania o adevărată societate pe acțiuni pentru fabricarea bancnotelor false, societate care număra 120 membri.

S'au găsit procesele-verbale, registrele ei, în ordine; de asemeni listele aderenților cu adresa și ora când puteau fi găsiți acasă. În primul articol al statutului eră scris că primele câștiguri aveau să servească la cumpărarea unei tipografii pentru a se putea exercita industria în stil mare; în alte articole membrii se obli-

gau să nu aibe nici amante nici soții; într'un al șaselea articol erau excluși din societate evreii, ceea ce desigur nu le face lor nici o necinste.

Imprejurimile marilor noastre capitale sunt prădate, cu un adevărat plan strategic, de bande de *cambrion-leurs* care, grație asocierii de capitaluri, au putut substitui instrumentelor de furt grosolane și greoaie de altădată, cârlige, clește de oțel foarte solide, foarfece ascuțite, putând fi ascunse ușor în buzunar și permițându-le astfel de a umbla îmbrăcați ca cei mai perfecți gentilomi. Aceste instrumente sunt fabricate în Engiltera, în special la Sheffield de case speciale cari fac afaceri de aur și surt puse în circulație de foști hoți deveniți neguțători ambulanti. Astfel înarmați unii operează singuri; sunt așa zișii independenți cari se introduc în casele nelocuite dar adesea sunt prinși dela primul sau al doilea furt. Cei mai moderni și cei mai periculoși însă sunt organizați în mari asociațiuni cari ar putea servi ca modele de ordine ierarhică și de disciplină. Au un inspector, adevăratul lor șef, care studiază lovitura, calculează câștigul și riscul, inspectează locul teatrului de acțiune și se împrietinește la nevoie cu portarul și cu servitorii. Odată studiile făcute, el dă planul, inginerului. Acesta, tehnicianul bandei, prepară instrumentele pentru lovitură, calculează forțele ce trebuie puse în luptă și, de este necesar, fabrică cheile false. Diviziunea muncii e observată în chip fidel în aceste bande: Nici odată inspectorul nu lucrează cu făptuitorii în momentul loviturii. Doar aceștia și cu inginerul intră în casă. El, inspectorul rămâne afară, ori în stradă, ori la fereastra unei case vecine ca să stea de vorbă cu portarul. Iși dă aerul că nu cunoaște pe subordonații săi și nici nu-i frecventează vre-odată; locuiește totdeauna într'un alt cartier; se întâlnește cu inginerul la intervale rare; comunică cu el prin scrisoare ori telefonic întrebuițând un limbaj secret și adesea când o bandă e arestată, inspectorul care este casierul și directorul ei, scapă toafăr.

Escrocheriile trusturilor. Numeroșii miliardari cu cari se mândrește America de Nord, au creat forme speciale de escrocherii pentru a menține primatul lor sau a împiedică pe al altora. Justiția îi lovește rar pe aceștia — minus cazul lui Rockefeller — fiindcă anumite forme de delicte făcute pe o scară întinsă nu mai par delicte în ochii oamenilor orbiți de prestigiul aurului, sau îi pedepsește numai atunci când necrocul îi trădează, cum e cazul lui Morse care știuse să simuleze, cu concursul mai multor bănci, posedarea unui capital enorm, ce nu eră decât transitul dela o bancă la alta.

Escrocherii cu asigurările. Desvoltarea din ce în ce mai mare a asigurărilor pe viață și în contra accidentelor a dat loc la o formă nouă de escrocherii, dintre cari unele foarte curioase, ca bunăoară cea postumă a unui oarecare T. care după ce s'a asigurat pentru o supraprimă specială înaintea unei excursii alpine, roagă în timpul excursiei pe călăuză să fixeze cu ocheanul un punct anumit, iar în timpul acesta el se aruncă într'o prăpastie. În chip analog un lucrător la căile ferate se asigură pentru o sumă mare în contra accidentelor și într'o seară se întinde pe șine unde trenul îi fărâmă membrele inferioare. Agentul compa-

niei descoperă viclenia de abia în urmă, când răspândind în satul lui svonul că vrea să-i plătească datoriile, s'a văzut înconjurat de o mulțime de creditori și putu să constate că rănitul voise să remedieze în chipul acesta, dezechilibrul bugetului său. Un sicilian câștigase recunoștința maffiei¹⁾ din localitatea sa; aceasta pentru a-l răsplăti îl asigură cu o primă foarte mare împotriva accidentelor. După puțin timp însă, el își tăie degetul cel mare, deget care-i da drept la o mare îndemnuizare. Tot astfel un altul, asigurându-se la societatea Internațională își amputează degetul arătător și obține prima; se reasigurează la o altă societate și își taie un alt deget, și dacă nu intervenea procurorul, ar fi sacrificat altor societăți toată mâna.

Prof. C*** ruinându-se la joc, contractează o asigurare contra accidentelor de o sută de mii de lire, apoi cu ajutorul unui servitor își tăie osul degetului cel mare spunând că s'a rănit pe când tăia niște lemne. Societatea deși miroase escrocheria, totuși face cu el o tranșacție și îi plătește; câțva timp în urmă însă servitorul neprimind dela patronul său partea convenită pentru complicitatea sa, îl denunță pe acesta autorităților care-l arestează și-l condamnă la închisoare.

La New-York opt societăți de asigurare au fost defraudate cu mai mult de 5 milioane de câte o bandă de hoți italieni, condusă de un oarecare Trapani, impresariu de pompe funebre și de către un bărbier, care făceau numeroase asigurări pe numele unor persoane bătrâne și infirme cărora le sustrăgeau cu bani pașapoartele și documentele personale și prezentau apoi în locul lor la vizita medicală a societăților de asigurare, oameni robuști. Aveau de complici doi medici cari liberau certificate de moarte cu numele persoanelor asigurate. Beneficiind un timp îndelungat de impunitate hoții aceștia deveniseră atât de îndrăzneți, încât reușeau să obțină primele, fără chiar ca titularii să fi murit. Au mers până acolo că au înscenat o înmormântare burlescă cu un mort fals reprezentat de o figură de ceară, pe când acela care după declarația medicului ar fi trebuit să se găsească în sicriu, urmă convoiul funebru, în ilaritatea complicilor, care au căpătat o sută de mii de franci dela diverse societăți. Frauda a fost descoperită în urma asigurării unui italian bogat de 45 ani, care muri subit câteva zile după ce se asigurase; societatea plăti o primă grasă, avu însă bănueli și puse să se deschidă groapa. În locul italianului de 45 ani, se găsi acolo cadavrul unui om decrepit.

Un alt soi de delict cu asigurările fu comis câțiva ani dearândul în Anglia de către armatori cari cumpărau cu prețuri mari bastimente avariate, destinate unui naufragiu sigur și suiau apoi în ele pe cei mai proști marinari pe cari îi asigurau cu niște prime enorme.

Un marinar, Plinipov, scăpat dela moarte din câteva naufragii provocate în chipul acesta, ținând adunări sgomotoase spre a denunța publicului criminalele fraude însă fu arestat în câteva rânduri. În urmă reușind a fi ales deputat făcu să se voteze o lege după care

orice navă, înainte de a porni în călătorie trebuia să fie vizitată de comisari ai guvernului cari, dacă constatau că e solidă o însemnau cu o dungă albă vizibilă. În chipul acesta oribila speculație încetă pentru a se transformă însă într'una mai rea a unor triști domni cari pariau sume mari asupra naufragiului unei nave mai mult sau mai puțin avariate și cumpărau apoi pe câte un marinar ca să-i facă în ascuns găuri și să o scufunde. Patru bastimente englezești au naufragiat în urma acestei criminale speculațiuni.

Nordamericanul Holmes uncă la excrocheriile cu asigurările, întrebuintarea otrăvurilor cu cari stingeă și făcea să dispară în băi de acid sulfuric sau nitric duzini de funcționari, secretari, pe cari înainte de a-i omori îi asigură sub sume false la diverse societăți.

Măști de cloroform. — În legătură cu uciderile cu mijloace chimice trebuie să citez cazul oribil de modern al asinării cu masca de cloroform, introdus de criminalii din Londra. Câteva luni de-a rândul se găseau zilnic pe malurile sau în apă Tamisei două sau trei cadavre, mai ales Sâmbăta. Cadavrele fuseseră jefuite dar nu prezentau nici cea mai mică rană sau echimoză, ci exalau numai miros de cloroform.

Căi ferate. — Călea ferată a devenit un nou instrument și o nouă ocaziune pentru crime, ușurând furturile pe o scară întinsă și fuga delinșenților. Sunt cunoscute jefuirile unor trenuri întregi în America de Nord. Harry Tracey, condamnat în diferite rânduri la închisoare, în Colorado, evadă de mai multe ori. În una din ultimile sale evadări, opri un tren, desfăcu locomotiva și cu aceasta se depărtă de jandarmi, dar fu din urmă ajuns de o altă locomotivă cu un tren plin de soldați care-l arestară. Fugi din nou, parcurgând peste o mie de kilometri pe uscat și pe apă.

Hoți de geamantane. — Un alt mijloc de a profita de noile mijloace de locomoțiune este acela de a deveni stăpân pe geamantanele călătorilor în plină zi și sub ochii lor. Când sosește un tren, hoțul se amestecă printre călători și pe când se descarcă bagajele se duce la un hamal și arătându-i geamantanul ce i se pare mai plin îi spune:

— Acesta e bagajul meu. Mai repede căci sunt grăbit.

În momentul acesta apare un servitor în livrea, complice al hoțului, care se apropie și el de hamal, îi face semn și îi ia geamantanul iar amândoi se află dejă departe când adevăratul proprietar își dă seama de pierderea lui. Dacă cumva hoțul e descoperit pe când se află încă în gară, el se scuză numai decăt aruncând vina asupra servitorului care «e intrat de curând în slujba sa și nu cunoaște încă bine obiectele casei».

Foarte dese sunt furturile de și cu biciclete care e în același timp instrument și țintă, scop al delictului. Totuși astăzi hoții mai bogați încep a se servi de automobile care fiind un instrument costisitor și întrebuintat numai de cei cu stare, îndepărtează orice neîncredere și bănuieli din partea servitorilor, portarilor, paznicilor, etc., ușurează accesul pe lângă oamenii cu situație înaltă și paralizează chiar represuniile polițienești cari în toate țările din lume sunt mai înclinate a fi mai crude cu cei săraci decăt cu cei bogați. Criminalii se

1) Societate secretă de brigandaj (N. Tr.)

2) După notele originale ce mi au fost comunicate de cav. Gioberto Luzzatti, unul din conducătorii asigurărilor generale din Veneția.

servesc de automobile pentru furturi, excrocherii, răpiri de fete, etc.

Iată câteva cazuri: La Paris, frații Achenill fură un automobil; la Versailles își procură benzină, o plătesc și pornesc cu viteză mare. La Chatillon poftesc cu ei pe un arendaș pe care-l jefuesc și-l aruncă apoi în drum. Puțin mai în urmă la Poitiers cer să li se servească un prânz abundent și, ca să nu-l plătească roagă pe patronul birtului să le aducă din pimniță vinul cel mai bun. Pe când acesta se coboară în pimniță, ei închid ușa, pun în fața ei o masă și fug.

O fată frumoasă oprește pe un bogat industriaș care trece prin fața ei în automobil și-l roagă să o plimbe puțin. El primește pe frumoasa tovarășe, care însă îl cloroformizează imediat, îi fură două mii de franci și dispare.

N'au lipsit nici asasinatelor prin mijlocul automobilelor. La Budapesta, principele Zoca are un *chauffeur* italian care amoretându-se de principesă și fiind respins cu dispreț, politește mașina cu cea mai mare iuțeală pentru a o răsturna în fluviu sau a o lovi de un pom. Principele încearcă să pună mâna pe volant și începe o luptă teribilă cu el, până ce *chauffeur-ul* zicând: «Da, voiam să vă pierd: sare și-și sfărâmă capul în drum.

Ziarele. Ziarul—mai ales pagina lui a patra,—cu enorma răspândire ce are, a devenit un curios instrument de delict. Numai vorbesc de acelea prea cunoscute de extorcări și ultragii la podoare de care se fac vinovate unele gazete speciale, mai ales ilustrate, ci de acelea obicinuite mai ales în Germania de Nord și deseori și la noi în ziare respectabile, de a servi cu anunțurile înserate la întâlniri mai mult sau mai puțin criminale:

Naeke¹⁾ a făcut o colecție de asemenea anunțuri care e de o evidență caracteristică. De exemplu: «Femeie bine făcută, de 30 ani, instruită, vesele, caută raporturi intime, prietenești cu damă în egale condiții. Se primesc scrisori numai dela femei». «Femeie tânără de 20 ani, independentă și bogată, caută o altă damă pentru plimbări comune și distracții reciproce la țară». Acelaș lucru se întâmplă și cu bărbații, ca de exemplu: «Un student în filozofie, tânăr, frumos, amic al teatrului și al literaturii, caută cunoștința unui coleg în vârstă sau a unui alt domn, spre a strânge cu el raporturi amicale. Se cere fotografia care va fi returnată», etc.

Pagina a patra a ziarelor răspândite mai este și un mijloc foarte întrebuințat pentru excrocheriile matrimoniale, prin care criminalul reușește să combine căsătorii cu femei mai mult sau puțin bogate pentru a le jefui, escrocă și nu rareori, chiar a le ucide. Astfel Miss Fried a dovedit că I. Marshal o jefuise de toată averea ei și că el avea peste o sută de soții în Statele-Unite, victime ca și dânsa ale paginei a patra a ziarelor.

* * *

Dar n'aș mai isprăvi dacă aș trebui să rezum toate formele noi de delict ce urmăresc pas cu pas toate

descoperirile noi, ca bunioară defăimările și excrocheriile cu ajutorul telefonului, fotografiei, baterea de monede false, atacurile contra caselor de bani cu dinamită, cu acetilenă, cu oxigenul lichid, atentatele anarhistice cu mine electrice, otrăvirile cu microbi, etc. etc.

Toate acestea se explică fiindcă criminalul este, poate, după omul de geniu singurul partizan fanatic al ori cărei inovațiuni fie politice, fie tehnice. Și astfel pe când omul de ordine, omul normal, misonieist prin excelență, se ferește de orice inovație, criminalul o primește imediat cu fanatism și o întoarce spre folosul său. Aceasta este desigur una din cauzele pentru care atâtea reforme, atâtea descoperiri noi introduse pentru a combate delictelor—telegraful de alarmă, detectivul, bertilonagiul, antropologia criminală,—n'au reușit încă să le înlăture ba chiar în țările mai civilizate, delicturile, dacă au slăbit în cruzime și violență au crescut ca întindere. Dar aceasta trebuie atribuit prevenirii prea slabe și presiunii prea blânde ori prea târzii.

CESARE LOMBRIO
(Tradus din italienește)

NOTE ȘI DISCUȚIUNI

CONGRESUL STUDENȚILOR ROMÂNI

Viața universitară nu poate fi în nici un chip străină de viața poporului. Acolo unde pe sub forma de prelegeri ex catedra, fie sub forma de studii, se ating în orice moment cestiunile privitoare la neam, la popor sau la țară, și unde concepțiunile cele mai înalte contribuie la formarea generațiunilor conducătoare de mâine, cineva nu poate fi străin de ce se face alături, pe diferitele câmpuri de manifestare națională. Cele mai multe probleme care se studiază în seminarii — ca să ne referim la facultatea de litere — privesc viața poporului nostru. Studiul limbei ca și studiul istoriei sau etnografiei țării noastre conduc toate la aceeași țintă, o complectă cunoaștere a neamului românesc. Și primele lucruri pe care le pui la contribuțiune pentru asigurarea progresului neamului tău sunt tocmai aceste cunoștințe, însușite serios pe băncile Universității; în baza lor vei putea și vei avea dreptul cândva să aduci ceva în plus la progresul țării.

Această idee însă — a legăturii dintre viața universitară și noțiunea de popor — a fost exagerată totdeauna când s'a căutat să se pună în practică. S'a confundat ideea de *pregătire* în vederea unei activități naționale cu *manifestarea* însăși a acestei activități, care cere o condițiune esențială: vremea.

Dotăți cu un grad de entuziasm mai accentuat decât la alții, tinerii studioși dela Universitate au exagerat menirea lor. A venit pe tapet importanta chestiune a Macedoniei, studenții s'au mișcat pentru ea; s'au produs agitațiile țărănești, au fost paralele agitații studentești. Și cu toate astea n'a venit nici unul cu vre-un studiu cât de mic, cu date științifice, să adauge ceva la lămurirea problemei agrare. Aceasta se putea face; ar fi pregătirea asupra unor probleme pe care mai târziu și le pot lua și asuprași, să le rezolve.

Dar chiar dacă am privi lucrurile dintr'un punct de

1) Zeitungsannoncen von weiblichen Homosexuellen. Archiv für Krimin. Anthropol. und Kriminalistik 1903 Bd. 10 și 3.

vedere mai restrâns, al activității specifice a studenților noștri, am vedea aceeași exagerare, altelei aceeași pretenție ce nu cadrează de loc nici cu pregătirea, nici cu vârsta. Cine a pătruns la ședințele societăților studențești a fost impresionat de sigur de o exagerare de forme în detrimentul unei seriozități de fond, a văzut tineri abordând probleme nu, firește, de talia lor, în timp ce alții rătăceau în cele mai plicticoase banalități și nărozii — o! Doamne, câte exemple ar fi...

Indepărtându-ne însă de trecut și de preocupări mai străine de viața studenților noștri, cele zise să ne fie ca punct de plecare pentru felul cum vom înțelege noi marele congres al studenților români de pretutindeni ce se va ține la Iași între 5 și 10 Septembrie curent.

Dela început trebuie să ne exprimăm bucuria că e un prilej să se întâlnească tinerii români de pretutindeni. E un prilej pentru care nu sunt prea mari sacrificiile ce s'ar face de autorități pentru primirea și ospătarea studenților români din Transilvania sau Bucovina, din Viena sau din alte părți. E un prilej când fiecare din noi ascultându-ne reciproc gândirile și felul de viață pe care-l ducem ne-am putea întări sufletele într'o direcțiune mai unitară. Vom tresări cel puțin câteva momente la gândul că suntem adunați Români de pretutindeni. Și n'ar fi rău să ție mai mult acest fior... Dar cum? Departe de discursurile care nu convin unei reale păreri de bine, departe de banchete, să putem vorbi între noi, să ne împrietenim — o prietenie trainică care nu poate naște decât dintr'o tainică înțelegere. Din aceste convorbiri vor putea eși gândiri și simțiri comune și atunci vom ști, în interesul unei mai strânse comunități între studenții români din regat și din părțile supuse străinilor, asupra căror părți să insistăm. Străini de reclama gazetelor să-și poată zice fiecare:

— Am folosit ceva; am întâlnit colegi cu gânduri mai drepte decât mine, pe alții cari au mers în cultură mai mult ca mine. E bine sau nu e bine să fac ca ei?..

Dar firește că e bine să punem — tot pentru luminarea noastră — în discuțiune câteva gândiri comune. Atunci vine rândul ședințelor. Ca primă chestiune va fi *unitatea culturală a românilor*. Privind starea actuală de lucruri, nu putem năzui la altceva; cel puțin pe aceasta s'o susținem.

Din manifestările noastre culturale din trecut, în deosebi de pe la începutul secolului al 19-lea și până azi s'a observat străduința Românilor de a se alimenta unii dela alții de anume elemente ce i-ar duce pe aceeași cale, pentruca pregătindu-și o viață sufletească comună să fie la nevoie gata pentru orice surprindere în desfășurarea faptelor istorice. Gazeta Transilvaniei pe deoparte, gazetele lui Asachi, Eliade și Kogălniceanu de dincoace de Carpați păstrează pilde de comunitatea de interes pe care o vedeau fiecare în unirea culturală a tuturor Românilor.

Cercetând legăturile trecutului vom fi mai bine în stare să analizăm partea de contribuțiune pe care o aduc sau nu revistele actuale de peste munți în serviciul unității culturale. Căci trebuie să mărturisim, dureros câteodată, că tendința în publicațiunile românești

de aiurea e departe de o bună înțelegere bazată pe exigentele artistice când e vorba de literatură sau pe seriozitatea științifică când e vorba de oamenii noștri de știință.

Cât folos nu și-ar aduce lor înșile studenții pe de o parte, și îndrumării viitoare a culturii românești pe de alta, dacă analizând punct cu punct această importantă chestiune a unității culturale a Românilor, și-ar da seama de fiecare lips precum ar recunoaște și adevăratele căi de realizare a progresului în diferitele feluri de manifestare.

Și dacă s'ar ajunge la lămurirea pentru fiecare a acestei capitale chestiuni de vitalitate românească, și dacă studenții români de pretutindeni s'ar lega pentru mai mulți ani, subsumând acestei legături de simpatie și ajutorarea celor fără mijloace în continuarea studiilor, ar fi suficient pentru congresul celor 5 sau 6 zile.

Să lăsăm pe seama altora discuțiunea și rezolvarea stării sociale și economice a poporului român. E chiar pretențios și nepotrivit să vezi pe un student cărui-a-i lipsesc și pregătirea și experiența, debitând cine știe ce cu privire la situațiunea Românilor din punctele de vedere de mai sus. Ne vom șopti la ureche, sau ne vom spune între noi durerea sau bucuria, strigătul de revoltă în contra nedreptăților și hulelor străinilor, ne vom sădi în suflete cu jurământ hotărârea de a lupta pentru îndreptare... dar toate acestea între noi, fără conferințe publice sau comunicate cu aparența de oficialitate.

Și ultimul gând cu care încheiu aceste câteva cuvinte se îndreaptă spre acel tineret universiter care va da pildă cu prilejul congresului viitor că știe să discute și să se manifeste în chestiunile naționale, ce-l privesc și ca vârstă și ca pregătire, de mai multă seriozitate și sinceritate decât generațiunile trecute.

VASILE V. HANEȘ.

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI

A apărut No. 485 din Biblioteca pentru toți, conținând Znoave versificate de Victor Bildeiurescu, publicist, redactor la Revista Nouă și la alte reviste literare.

Genul acesta de literatură, totdeauna gustat de masa cititoare, va fi și în cazul de față, credem, primit cu plăcere.

Serise într'un stil ușor, cu versul curgător și tratând motive originale, cercetătorii acestor 101 znoave, vor urmări cu crescând interes până la sfârșit, partea de haz ce se desprinde din fiecare din ele.

Cititorul se va încredința, răsfoind volumul, că versificatorul a reușit să prindă, efectele de spirit din glumele românului dela țară și dela oraș și că a redat cu succes nota hazlie caracteristica fiecăruia din eroi znoavelor: țigan, grec, ovrei, sârb, turc, neamț, etc.

Cât despre autor, puțin pretențios cum îl cunoaștem, de nu va fi izbutit să fie la înălțimea gusturilor celor mai rafinate în materie, va rămâne totuși cu mulțumirea de a fi contribuit să descrețească fruntea pentru câte-va ceasuri, într'o vreme când se râde prea puțin, chipurile posomorâte sub ochii cărora aceste znoave vor cădea.

Prețul 30 bani.

Catalogul complet al acestei «Biblioteci pentru toți» ce cuprinde 500 de numere a se cere la Librăria Editoare LEON ALCALAY la București.

INSTITUTUL DE DOMNIȘOARE
 „ȘCOALA NOUĂ” NEGOESCU
 BUCUREȘTI, STRADA FANTANEI No. 8

Curs complet de educațiune pentru fete.
 Clase primare, liceu, secțiune specială pentru limbile străine.
 Curs de piano după programa Conservatorului.
 Profesori dela stat, institutoare franceze, germane, engleze.
 Educațiune îngrijită, instalațiune confortabilă; grădină vastă.

VIRGILIU POPESCU

— INSTITUT DE BAEȚI —

București, Strada Armenească 1

Liceu complet: Școală primară, Școală Comercială superioară de patru ani; complementară de doi ani și Cursuri comerciale de seară, pentru funcționari, toate când dreptul la serviciu de un an în armată.

Toate acestea după programa statului.

Internat pentru școlile Statului.

Școală specială de contabili cu un singur an pentru pregătirea contabililor și administratorilor de bănci, moșii, cooperative, stabilimente industriale, etc., întocmită sub auspiciile Casei centrale a Băncilor populare și cooperativelor sătești.

Studiile se fac sub conducerea d-lor inspectori de studii: D-l Mih. Dragomirescu, profesor de estetică la Universitate, pentru cursurile liceale și D-l Uliu Hodoș, profesor de contabilitate, pentru cursurile comerciale.

Preparațiuni de examene pentru școlile statului. înscrierile se fac de pe acum.

VILE
DUILIU ZAMFIRESCU

2, STRADA ZORILOR, 2
 alatul Muntelui de Ietate
 TELEFON No. 25/07

Vinuri de cea mai superioară calitate

LOCAL DE CONSUMAȚIE

Serviciu la domiciliu

Angroșiștilor li se acordă rabat

BANCA COMERCIALA
 DIN
 TURNU-SEVERIN.

SOCIETATE ANONIMA PE ACȚIUNI

Capital social 300.000 Lei

Face cunoscut onor. public că,
 PRIMEȘTE ORI-CE SUME LA ECONOMIE
 SPRE FRUCTIFICARE,
 IN CONDIȚIUNI FOARTE AVANTAGIOASE
 PENTRU DOMNII DEPUATORI

Cu deosebită stimă:

BANCA COMERCIALĂ DIN T.-SEVERIN

SOCIETATE ANONIMĂ

Președinte, T. Costescu.

Director, I. Giurescu.

SANATORIUL
Dr. GEROTA

CONSTRUIT SI MONTAT

Special pentru tratamentul boalelor chirurgicale

OPERAȚIUNI ȘI FACERI

Bulevardul Ferdinand 48, București

TELEFON 1/44

Boalele Intestinului

DIAREEA (LA COPII ȘI ADULȚI), DIZENTERIA
 COLICELE, FURUNCULOZA, ECZEMA ȘI TOATE
 BOALELE CE PROVIN DIN Infecțiunile intestinale
 SE TRATEAZĂ ADMIRABIL PRIN

LACTOFERMENT

(Bulion paralaetic)

APROBAT DE CONS. SANIT. SUPER.

ZILNIC PREPARAT PROASPĂT NUMAI LA
LABORATORUL Dr. ROBIN

5, Str. I. C. Brătianu 5. — Telefon.

Un flacon 2 lei. In provincie contra mandat 2,50
 Cereți prospecte gratuite

Cea mai ingenioasă mașină de scris este

YOST

Singura care scrie fără panglici

MODEL 10: cu claviatura dublă.

MODEL 15: cu scrisul vizibil și claviatura simplificată.

Cu tabulator pentru tablouri, devize, etc. Cu adaptor pentru scrisul în mai multe culori.

BUCUREȘTI

Calea Victoriei No. 54

TELEFON

„AGRICOLA”

Societate Anonimă de Asigurări Generale în București
 SEDIUL: STRADA SARINDAR, No. 2.

Capital Statutar Lei 4.000.000
 Prima emisiune lei 2.500.000. Vărsași lei 2.000.000

ASIGURARI IN RAMURELE:

Incendiu, Viață, Grindină,
 Transport și Accidente

Reprezentanța în București: STRADA DOAMNEI, No. 1.